

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

4. De meditatione & eius materia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

Prudentia est. Addit deinceps, hanc etiam esse, quod profectò ad virtutem est maximum, quæ complexum docet concentumque virtutum, quæ ut ex qua altera pendeat; quæ iteni voluptates inter & necessitates quasi arbitra sedet, his quod satis est præbens, illis quod nimis est adimens. Quæ laudes quamuis omnino permagna sinit, sunt tamen intra veri modum, dicique adeò potest, nullum in quoquam hominum tantum vniquam fuisse verè solideque bonum, & ad virtutem attinens, quod non à consideratione prognatum, aut certè si diuinitus infusum fuerit, ab eadem excultum, & plurimum sit exornatum.

Cùm autem in omni consideratione, id sit primum & potissimum, ut res quæ in disceprationem venit probè cognoscatur, eiusque partes omnes benè sint perspectæ: nec enim fieri potest, ut de re incognita certum & indubium iudicium ritè feratur; cuiusque rectè & probè considerationem volenti auspiciari, necesse est ut sedulus incumbat non tantùm in totius rei, sed etiam in singularum partium cognitionem: quare obseruet accuratè quæ dicemus vbi agetur de memoria, & intellectu.

C A P V T I V.

De Meditatione: quid sit, & quæ eius materia.

Meditationis nomen, non infrequenter tam amplo significato usurpatur, vti idem sit quod seria aliqua, sæpiusque repetita cogitatio, estque ex vsu Latino, ut meditari carmen, orationem, insidias dicatur aliquis: vnde nihil mirum est si, cùm ad precationem significandam traducitur, nonnumquam etiam sic usurpetur, ut omnia ea orandi precandique genera complectatur quæ mète constant & sola mète peraguntur: & nonnumquam occasione data sic loquor, cùm sit ea dicendi formula interdum accommodatior, facileque ex adiunctis intelligatur.

Cùm autem in isto vocis intellectu, Meditatio cogitationem significet contentiorem, ac fermè sollicitam aliquò pertingendi, inde fit, ut quoties de oratione mentis pressius agitur, eiusque variæ partes distinguuntur, meditationis nomen à contemplatione; & ceteris accommodatissimè seiungatur, eamque significet orationem que disserendo, & intellectus ratiocinationibus vtendo, commouendis & inflammandis pijs affectibus incumbit. Itaque, meditatione, boni primum malique, vtilis & damnosi natura clarescit, tum deinde rationum stimulis acrius instigata voluntas, ad exhorrescenda & præcauenda mala, bona verò consequenda profus inardescit, & ut ei desiderata obringant, nihil intentatum omittit.

Materia verò meditationi subiecta, esse potest id omne, vnde sensus aliquis pietatis, peccati odium, virtutis amor, Dei caritas, perfectionis desiderium incitatur.

Cùm

Cum autem plurimum ad omnem perfectionem inuitamenti sit ab exemplis Sanctorum, non parum probauerim si eorum vitam, & res gestas meditandis quispiam sibi sumserit. Nouum id nonnemi videbitur, quare ut explanetur, exempla subinde apponam, inde sumta, ne in illis quæ de Christo Domino & B. Virgine passim exstant & tritissima sunt, semper hæreamus, tum saltem quando hominum magis propria sunt.

Video quid hæc obijciat nonnemo: Orationem illam quæ sola mente & cogitatione perficitur, rerum diuinarum contemplatione ac pertractatione efflorescere, quapropter hominis vitam, & res gestas, meditationis & orationis materiam minus aptè censeri, & ad summum intra vtilis historiæ limitem coarctandam, aut ad morum præcepta relegandam. sed longè aliter se res habet: non solum enim historiæ moribus instruendis opportunæ sunt; sed orationi etiam & meditationi quàm maxime congruunt. & id quod pro certo sumebatur, mentis oratione rerum diuinarum cogitatione constare, si de ijs solis intelligitur, omnino falsum est & improbable: id certe verum est, non esse verè & propriè mentis oratione eam, quæ nec in rebus diuinis versatur, nec ad diuinam confurgit, nec quasi in oculis Dei peragitur, nec ad Deum proposito fine contendit: posse tamen oratione esse, si modò horum aliquo decoretur, quantumuis re vilissimam nostre cogitationi obiecerimus. At neque illico seriam omnem de re aliqua cogitationem, orationem esse dicendum est: sed quando sit dignoscemus è dicendis.

2. 2. 9. 82.
n. 1.
l. 3. de fide
c. 24.

Ac primùm omnium animaduertendum est, orationis nomine in alio significato nos uti, quàm vel præci illi Latini, qui sermonem aut breuiorem aut prolixiorum intelligi volebant, vel etiam B. Thomas cum Theologis, qui orationem eam solam esse volunt, in qua peratur aliquid: at verò qui spirituales, ut vocantur, libros, Christianæque perfectionis mores docent, latius cum D. Damasceno, & Theologorum non paucis orationem id omne vocant, quod sit mentis in Deum ascensio, siue decentium ab eodem Deo petitio: fuit quæ is verbi intellectus eis necessarius, ut ne deesset nomen vnum, cuius ambitu omnis ea varietas, quam mentem in Deum conferimus, comprehendere possit. quamuis enim precum nomine uti potuissent, ipsum tamen precari magis petitionem sonat: at oratio, quæ nihil rationi vicinior, ad mentem translata, omnè eius actum, & ad Deum motum, siue sola mente, seu etiam voce comite peragatur, per commodè significare potest. quare contemplationes illas, quæ nullo cuiusquam rei petenda desiderio in solis diuinis perfectionibus amandis & intuentis conquiescunt, & alius eiusmodi, orationis nomine complectimur: & hanc nostram spirituales aut contemplantium, is esse sensus solet. Hæc igitur oratio quæ se intra mentis arcana foras non prodians continet, est sacra quædam nostra mentis ad pios affectus concitandos occupatio, in rebus ijs quæ vel Deum spectant, vel in Deum referuntur, vel ad nostram vel proximorum nostrorum perfectionem, seu morum informationem, tamquam Dei ope & præsentis auxilio obringendam faciunt. Ex quo intel-

intelligas quæ de rebus creatis & vilissimis aut etiam pessimis cogitationes, oratio dici possint, & oratio præstantissima: quando scilicet ex ijs noster animus, ad res diuinas, aut saltem ad suam ipsius expurgationem, aut perfectionem, propter Deum & cum Deo excitatur.

Atque vt huius rei exemplum proferamus, vnicum, ex quo ad aliorum intelligentiam pertendamus: quid potest vel peccato fœdus effingi, vel quod sit à summa & omni mali experte Dei bonitate alienius! si tamen animum tuum quasi præsentem Deo statueris, omnemque illam quæ in peccato inest deformitatem, diligenter intuemdam, subtiliterque scrutandam sumpseris, vt cogitationis oculo in maiestatem offensi numinis frequenter retorto, quam acerrimè peccatum omne detesteris, vt eius constantissimè vitandi certa destinatione firmeris, vt omnes voluptatis illecebras & acutiùs peruideas, & declines cautiùs, vt diuinæ bonitatis, quæ ex tanta te pernicie liberare, quam digna pœna multare maluit, in exhaustam misericordiam amare, & laudibus efferre possis, vt denique plurimorum aliorum in Deum ex odio peccati & virtutis amore tendentium affectuum variam siluam excites; verò nemo est, qui è re fœdissima pulcherrimæ orationis formam desumptam negare possit. quamquam si leuiter hoc totum immutes, tibi que omnem illam peccati naturam, solum cognitionis causa perferutadā specularandam que sumas, neque vltra ad Dei opem, bonitatem, aut eiusmodi diuinum aliquid progrediaris, istam tuam cogitationem non orationis, sed non inutilis cogitationis & philosophicæ quasi perferutationis nomine dignabimur: id enim pro certo ponimus, orationem esse non posse, vbi nulla in Deum fuerit nostræ mentis ascensio.

Iam verò cum ex ipso peccato, quo nihil est aduersus Deo, orationem constari posse dixerim, superuacaneum meritò videri possit, si nihil in vniuersa rerum machina esse ex quo oratio fieri non possit, demonstrare coner. si enim id vnum quod à Deo non est, summeque repugnat Deo, ita variè & multiformiter versare possumus, vt perfecta orationis forma suborneretur, quanto magis ex alijs rebus omnibus quæ à Deo sunt, & natura sua bonæ sunt, & aptè conuenienterque procreatæ, poterit sibi orationis materiam mens nostra seligere?

Est autem eiusce rei hæc causa, quòd summus & optimus Deus, non tantum rerum omnium profeminator est & auctor, conseruator, moderator & gubernator, sed finis etiam vltimus, summum bonum, in quem omnia, ex quo omnia, per quem sunt omnia: vnde efficitur vt planè nihil sit, ex cuius vel procreatione, vel conseruatione, vel vsu, vel gubernatione, non possimus ad vnum Dei ista perficientis continentisque amorem, admirationem, cognitionem atque cultum variè ferri; quin etiam inuestigare num ex eo quod nostræ menti obijcitur, viam aliquam reperire possimus, qua vel clariùs nobis Deus illucescat, vel obtineatur certius, vel deperdi minùs possit, vel id omne longius euitari quod abs

Psal. 91.
Psal. 103.
Psal. 102.

ultimo nos & optimo fine abalienaret. quæ & longè plura contemplatus quidam exclamabat, *Delectasti me Domine in factura tua, & in operibus manuum tuarum exultabo. quàm magnificata sunt opera tua Domine! omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua. Benedicite Domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius benedic anima mea Domino.* Cumque vndique à Deo perpetua quadam lucis, aëris, rerum iucundarum & necessariarum affluentia, quasi amicis boni parentis muneribus, se videt vbique circumdatum, admiratur ut sanctus, & cum eodem exclamat, *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne commouear: producit fanum iumentis, & herbam sedituti hominum: educit panem de terra, & vino letificat cor hominis.* quid eobenignius cogitari potest? id quoque prouidet ut imbribus saturentur loca campi & cedri Libani quas plantauit: omnia denique ab illo expectant ut det illis escam tempore: sit gloria Domini in seculum: letabitur Dominus in operibus suis: propter hoc letatum est cor meum, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spectatulo Domini in vita mea, iucundum sit ei eloquium meum, ego vero delectabor in Domino. His pascuntur cogitationibus viri sancti, his affectibus animum ab infimis ad superna conuertunt.

Psal. 115.
Psal. 102.

Psal. 115.

Psal. 103.

Neque verò nunc id ago, ut præclarissimæ utilissimæque huius exercitationis partes exequar, sed ut ex his apertum & in confesso relinquam, à Sanctorum gestis materiam orationis peti posse. addam etiam debere: si enim & ingratus & excors ille fuerit, qui vel nolit, vel non possit, ex his procreatis, & infimis bonis quæ sunt in commune omnibus expolita, vnum summum bonorum omnium procreatorem largitoremque Deum honore & amore prosequi: nonne eum, si quis tamen eiusmodi reperiri poterit, summam humanæ naturæ dignationem inuidisse dicemus, qui è Sanctorum dictis atque gestis virtutis perfectiùs consequendæ, diuini que numinis sanctiùs colendi desideria non sentiat? cum etenim è creaturarum reliquis, ad Deum non sit ascensio, nisi eatenus, qua perfectionum diuinarum, ut sapientiæ, bonitatis, ordinis, delectabilitatis, pulchritudinis, efficientiæ, varietatis, vnitatis, aliarumque plurimarum aliquam, aliquam saltem, participant: nihilque sit præclarius in reliquis, quod non homini concessum reperitur, cum in se habeat quidquid in animantibus, quidquid in ceteris rebus est optimum; profectò ex homine ad Deum, longè apriùs quam ex vlla alia nostris oculis subiecta natura transmittemus. Id verò in ijs maxime qui suos animos omni virtutum genere ornarunt. Hi sunt felices illæ animæ, certissima diuinitatis specula, quibus clarissimè irradians Deus tantorum exemplorum fulgore se prodit, & ad interminam lucem, lucis minoris emulacionem nos inuitat. hi sunt qui quanto celsiori loco spes omnes tuas collocatas habent, tantò ceteros omnes, Duces, Principes, Imperatores, qui curuas in terram animas gerunt, post se longo interuallo relinquunt. hi denique quorum vi-

dicit quidam) cum sit conuersatio in cælis, ijs dignus non est mundus, qui iam in similitudinem & in sortem filiorum Dei, vel certa spe vel amica S. Spiritus in habitatione transuerunt.

Quare cum rerum earum, quas intuitu cernimus, nulla sit homine perfectior, adeoque nulla sit ex qua aptius in Deum transcendatur, cum in ipso homine nihil sit ratione & intelligentia præstantius, ipsæque melius perfici non valeant, quam sanctitate, donisque diuinis; restat vt fateamur nullam expressiorem Dei imaginem nobis expositam esse posse, quam ea sit, quæ tota diuinæ sanctitatis quasi communione adornata, se supra res infimas erigit, Deique similiore existit: huiusmodi autem est viri sancti animus, cuius cum omnia desideria, conatus & actus non solum vnum Deum spirent, sed à Deo etiam inspicientur, gubernentur, & quodammodo informentur: non est vbi euidentius Dei sapientiam, consilia, bonitatem, accessus & recessus, iudicia & misericordiam, & alia plurima arcana diuina contemplari possimus: mentis quoque ad superna conscendentis profectus & defectus, mutationes & alternationes, totamque planè viam quam ad perfectam contendens terere debet, tum demum ad liquidum agnoscimus cum in decursu vitæ sanctæ ea omnia nobis delineata, continuaque rerum serie quasi digito commonstrata cernimus, & orationi ac meditationi copiosam segetem suggerunt.

Neque verò ab his rationibus admodum discrepat ea quam sequimur in vita Christi Domini rebusque ab eo gestis meditandis methodus, nisi quòd tum persona qua de agitur Deus ipse est: propius accedunt qui beatissimæ matris & virginis vitam & gloriam, meditatione reuoluendam descripserunt. Sed hæc dicta sufficiant, non solum vt Sanctorum gesta & vitam, orationi materiam suppedi-
tare possè demonstramus, sed etiam vt incundæ orationi & ijs quæ dicenda sunt
per sunt viam aperiamus.

C A P V T V.

Quibus præceptionibus meditatio dirigi possit?

Quando ad æternam gloriam tantum habet momenti, & res est adeò sacra, meditatio, nemini dubium esse potest, quin ad eius perfectionem consequendam, non arte, vel præceptis, vel ingenij industria, sed diuinæ gratiæ auxilio sit & liberalitate nitendum. Et verò cum hæc oratio ingressus & accessus proximos ad Deum præbeat, ipse verò à superbis longius abscedat, cū simplicibus autem ^{Prou. 3.} fermocinatio eius, non raro euenire cernimus, vt in meditandi peritia, doctioribus rudiores nõ mediocriter antecellant. nempe abscondit à sapiētibus & prudentibus, quod paruulis, & sola diuina ope fretis reuelat Deus. Itaq; hoc primum,

Zz 2

hoc